

A romantic couple is shown in profile, kissing. The woman is on the left, wearing a white off-the-shoulder top. The man is on the right, wearing a dark blue shirt and light-colored pants. They are standing in a field of tall grass. A yellow, wavy net-like pattern is overlaid on the entire image. The text 'ENJA RÚČKOVÁ' is centered over the couple.

ENJA RÚČKOVÁ

HRAJ

FER

COOL
BOO

Hraj fér

Vyšlo aj v tlačovej podobe

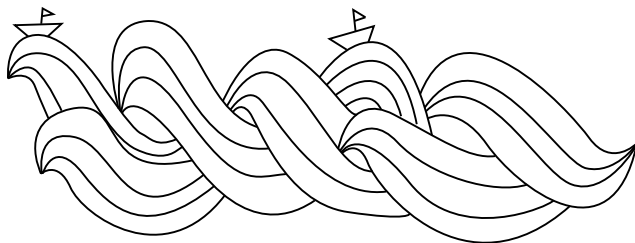
Objednať môžete na
www.cooboo.sk
www.albatrosmedia.sk

Enja Rúčková
Hraj fér – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2018

Všetky práva vyhradené.
Žiadna časť tejto publikácie nesmie byť rozširovaná
bez písomného súhlasu majiteľov práv.

ALBATROS **MEDIA** a.s.

ENJA RÚČKOVÁ

HRAJ FÉR

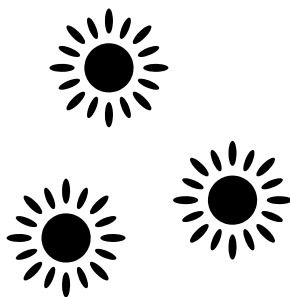
COO
BOO

Pre I. a J.
Azda ste našli to, čo ste hľadali.

1998

No vo mne vnútri zúri búrka a ja viem,
v sebe to skrývať viac nedokážem.

Frozen OST

Vedela som, že príde. Hneď ako sa dozvedel, že u svojej starkej strávim tohtoročnú Veľkú noc, vybral sa k nám. Ako na hotové.

Bolo skoré aprílové ráno, chladné slnko ešte ani len nestihlo rozlepiť oči a on už stál na prahu vchodových dverí starkej domu.

„Dobré ráno, teta Anda,“ povedal nahlas. Presne tak, ako to mal vo zvyku.

„Ahoj, Jorik,“ privítala ho vrele starká.

Potom ku mne doľahlo jej nadšené pišťanie. Nikdy nepochopím, prečo sa vo veľkonočnej oblievačke chalani tak nesmierne vyžívajú. A nikdy nepochopím, prečo im to staršie ženy tolerujú. My mladšie máme tejto slovenskej tradície plné zuby.

Potriasla som hlavou a prinútila sa vyliezť zo zadnej izby. Nech sa stane, čo sa stať má.

„Á, tu si, Alexis,“ otočila ku mne starká veselú tvár.

Jej farebná zástera bola mokrá, ale nie až tak veľmi, ako som si myslela, že bude. Pocítila som malý záchvev nádeje. Hádám bude Jorik ohľaduplný aj voči mne...

„Prišiel Jorik,“ mlela starká ďalej a usmievala sa od ucha k uchu. Očividne sa jej oblievačka páčila. Alebo sa jej páčil Jorik. Alebo oboje. „Vôbec som ho nečakala. Ty vari áno?“

„Nie,“ odpovedala som. Nespúšťala som z Jorika ostražitý pohľad. Bola som pripravená.

Urobím to presne podľa plánu. Hneď ako sa Jorik pohne, zvrtnem sa na päte. Utečiem do zadnej izby. Je tam otvorené okno. Cezeň

vyskočím von na ulicu. Budem kričať. Bežať. A ak sa mu náhodou podarí ma lapiť, tak sa budem brániť. Možno ho aj zbijem. Urobím všetko preto, aby ma neobľial vedrom ľadovej vody z potoka – hoci si, ako tak pozerám, nijaké vedro so sebou nepriniesol. Moja starká však bola na Jorikovej strane. Som si istá, že by mu vedro veľmi ochotne požičala, len aby som mala z Veľkej noci *zážitok*.

Ťažko jej vysvetlím, že Veľkonočný pondelok pre mňa predstavuje nočnú moru. Nenávidím ho. Kto tento debilný sviatok vymyslel?

„Poď do kúpeľne,“ zaškeril sa na mňa Jorik.

Pokrútila som hlavou. „Tak to ani náhodou.“

Starká mi do toho okamžite vstúpila, snažila sa ma presvedčiť, že tradície sa majú dodržiavať. Bla-bla-bla. Neuvedomovala si, že jej monológ nevnímam.

Hypnotizovala som Jorika. Bola som vážna a sústredená. Čakala som na jeho prvý krok.

„Vraj hráš na klavíri,“ zmenil tému. „Je to pravda?“

Nadvihla som obočie. Čo to tu na mňa skúša? Určite najmenej tisíckrát počul, ako trápim tridsaťročný klavír, keď so svojimi kamošmi prechádzal popod okná staršej domu. Všetci v tejto dedine vedia, že hrám na klavíri. Všetci.

„Páči sa mi tá vec, čo teraz takmer neustále hráš... ten podmaz z minuloročnej reklamy na vianočné pečenie,“ usmial sa Jorik. Bol to úsmev pokojný. Dokonalý. Sľuboval priateľstvo.

Okamžite som sa chytila. „Dvořákova Humoreska?“

„Tá sa páči aj mne,“ zareagovala starká.

Preglala som. Fajn. Už boli dvaja. Zubili sa. Hľadeli na mňa. Vyvádzalo ma to z rovnováhy. To nie je dobré. Nič, čo sa tu dnes odhráva, nie je dobré. Celý tento trafený sviatok je na hovno.

Mimovoľne som sa rozbehla čo najďalej odtiaľto. Plánovala som zdrhnúť do zadnej izby. A potom... potom som sa úplne neplánovane ocitla vo vzduchoprázdne.

Chvíľu mi trvalo, kým som si uvedomila, čo sa deje. Jorik ma chytil. Kdesi na polceste do zadnej izby ma zovrel okolo pása a o pár sekúnd neskôr mi hlava visela nad jeho chrbtom. Kopala som doňho nohami. Kričala som. Škriabala ho. Búšila doňho päťami. Nadávala som mu. Znova a znova a znova. Nič nepomáhalo. Jorik bol ako pevná tehlová stena. Suverénne si ma niesol do kúpeľne. Čo si to vlastne tento chalanisko dovoľuje? Toľká nehoráznosť!

Zarazilo ma, že ma starká nebráni. Nerobila vôbec nič.

Neprestávala som kričať. Popritom som s rozmazaným pohľadom sledovala, ako si ma Jorik striasol z chrbta a celou silou vtisol do vane. Zároveň mi z nej bránil utiecť von. Pevne mi zvieral obe zápästia v jednej ruke, tou druhou otočil kohútik a pustil studenú vodu. Šklbla som hlavou, potom aj celým telom. Nepomohlo to. Snažila som sa vykrútiť zápästia z jeho zovretia, ale on ma nepustil.

„Čo si o sebe myslíš?“ zrevala som.

Vtom to prišlo. Studená sprcha. Nebolo to nič príjemné. No Jorik sa bavil. A moja starká tiež. Obaja mali nesmiernu radosť z toho, že som mokrá od hlavy až po päty. Presne tak, ako káže tradícia.

Nemám Jorika rada. Je to debil. Má zvrátenú radosť z nešťastia iných. Nedbal, že sa trasiem od zimy. Nevšímal si moje zimomriavky. Hľadel na mňa s víťazoslávnym úsmevom, vyžíval sa v mojom ponížení a neprestával mi zvieriť zápästia.

„To už stačí, Jorik, nemyslíš?“ ozvala sa starká konečne.

Tlak na mojich zápästiach povolil. Voda prestala tiecť. Urobila som krok doprava a čo najrýchlejšie okolo Jorika prekľzla. Bolo mi jedno, že zo mňa steká voda. Bolo mi jedno, že na starkej koberci zanechávam kaluž. Vnímala som len divoký tlkot svojho srdca a oprávnený hnev, ktorý mi rozohrieval studené telo.

„Nenávidím ťa.“

Môj hlas bolo sotva počuť. Jorik ho však zachytil. A jeho víťazoslávny úsmev mu hneď nato zliezol z tváre.

Velkonočná tradícia ďalej káže, že si treba kúpačov uctiť. Moja starká sa preto išla doslova pretrhnúť. Usadila Jorika do obývačky, naliala mu štamprlík koňaku, vynukovala ho zemiakovým šalátom, chlebičkami, strkala mu pod nos studenú mäsovú misu a kyslé uhorky. Zároveň na mňa pokrikovala, že keď sa prezlečiem, mám Jorikovi doniesť kysnuté koláče.

Vo vnútri mi všetko vrelo. Najradšej by som tácku s koláčmi otrepala Jorikovi o tú jeho vyholenú hlavu. Ale neurobila som to. Musím poslúchať autority, ktoré v Nestorovie rodine predstavuje starká a môj otec. Presne v tomto poradí. Čo povie starká, to je sväté. Nepripúšťa sa nijaká diskusia. Dokonca ani otec sa jej mnohokrát neodváži postaviť.

Starká nie je zlá žena, je len... veľmi svojská. Keby som si mohla vybrať, radšej by som žila s ňou ako s otcom. Lenže nikto ma pred takúto voľbu nepostavil.

A tak som sa poslušne objavila v obývačke.

„Kde si tolko?“ karhala ma starká.

Vedela som, že je to len naoko. Ona totiž nechce, aby mal Jorik pocit, že mu nedožičíme. Čo ak by to spomenul pred svojou starkou, ktorá je zhodou okolností najlepšia kamoška tej mojej? Okamžite by bol oheň na streche. Naša rodina by prišla do rečí a to Anda Nestorová nemohla dovoliť.

Položila som tácku s koláčmi Jorikovi pred nos a zvalila sa na najbližšiu voľnú stoličku.

„Nech sa páči,“ usmiala sa na svoju návštevu starká. Lebo, nerobím si žiadne ilúzie, Jorik sem prišiel kvôli nej. Nie kvôli mne. „Ochutnaj môj orechovník.“

Oboch som ich mlčky pozorovala.

Jorik, samozrejme, orechovník pochválil, čo mojej starkej vohnalo do líc teplo. Vypytovala sa ho na školu, na jeho plány do budúcnosti, na to, či už má nejakú frajerku.

V duchu som prevrátila oči. Koho už len toto zaujíma?

„Nie, nie,“ nechal sa Jorik počuť. „Na frajerku mám ešte čas.“

Starká prikývla, no vyzvedala ďalej. „Ale nejaká ti už určite padla do oka, všakže?“

Jorik sa zasmial. Pchal do seba orechovník, akoby týždeň nejedol. „Chcem sa najprv vypracovať. Potom zmaturovať. A pevne sa uchýtiť v armáde.“

Prekvapene som zažmurkala. Viem, že Jorik chodí na vojenskú školu, ale nikdy by mi nenapadlo, že to s tou službou vlasti myslí vážne. Myslela som si, že len šiel na prvú strednú školu, na ktorú ho vzali. Pretože podľa toho, čo sem-tam spomenul môj otec, Jorik nemal bohvieaké študijné výsledky.

Vraj je to flákač. Guma. Hromada svalov a dutá hlava.

V duchu som sa uškrnula. Otca by asi porazilo, keby videl, akým drastickým spôsobom ma dnes Jorik okúpál.

Lenže otec šiel kamsi do hôr na turistiku. Nebol tu, takže nemohol nič vidieť. A fakt pochybujem, že mu starká všetko zreferuje. Ona mala Jorika rada, zatiaľ čo otec tvrdil, že Jorik je dobrý len na jednu vec... na tvrdú manuálnu robotu.

„Vajíčko nedostanem?“ doľahla ku mne znenazdajky Jorikova otázka.

Zdvihla som k nemu nechápavý pohľad.

Jorik sa pousmial. „Myslel som, že za oblievačku dávajú dievčatá svojim kúpačom odmenu.“

Starká sa okamžite plesla po čele. „Ach, prepáč. Úplne som zabudla...“ Vstala a zakrátko odišla z obývačky. „Hneď sa vrááááá-tim!“ zakričala ešte.

Bola som rada, že je preč. Aspoň už nemusím nič predstierať.

„Máli sa ti?“ vypálila som na Jorika nepriateľsky. „Nedostal si už toho viac než dost?“

„Od teba som nedostal vôbec nič,“ zaznela jeho pokojná odpoveď.

„Čo nepovieš?“

Oči mu šibalsky zasvietili. „Chceš to vari poprieť?“

„Ak si myslíš, že za to, čo si mi dnes vyviedol, si zaslúžiš odmenu, tak si na veľkom omyle!“

„Ale no tak. Bola by si sklamaná, keby som ťa obišiel. Nemala by si sa potom v škole pred spolužiačkami čím chváliť.“

Pokrútila som hlavou. „Veľkonočný pondelok dievčatá z celej duše nenávidia. Asi ti to ešte nikto nepovedal, však? Niet sa preto čím chváliť. Niet ani čo rozoberať. So spolužiačkami by sme najradšej celú Veľkú noc zrušili.“

„Ale potom by ste nemali prázdniny.“

„Radšej budem zarezávať v škole, ako keby som mala nechať na seba liať studenú vodu a ešte aj predstierať, že som z toho celá vo vytržení.“

Jorik nadvihol obočie, no komentára sa zdržal. Múdry chlapec.

„Už som tu,“ ohlásila svoj príchod do obývačky usmiata starká. Pozrela na Jorika, potom na mňa a späť na Jorika. Bleskurýchle vytiahla z vrečka zástery bankovku. „Tu máš,“ strkala mu ju do ruky. „Že ďakujeme za oblievačku.“

Myslela to dobre, viem, no aj tak som sa naštvála. „To hádam nemyslíš vážne, starká!“ skríkla som.

Môj výbuch ju aj Jorika zaskočil. Preto som stlmila hlas, hoci by som najradšej aj naďalej kričala.

„Dala si mu vypiť a najesť. To mu musí stačiť.“

„Ale... patrí sa to...“ bránila sa starká s vypúlenými očami.

„Kašlem na to, čo sa patrí a čo nie. Kúpač sa u nás zadarmo na-raňajkoval, aj si vypil, dokonca ani tá voda, ktorou nás obliat, nebola jeho. Tak načo mu chceš dávať ešte aj peniaze? Nestála ťa príprava celej tejto maškarády už aj tak dost?“

Starká naprázdno otvorila a zatvorila ústa.

„To je v poriadku, teta Anda,“ prerušil napäté ticho Jorik. „Tie peniaze si nechajte. Vaša vnučka má pravdu. Už ste do tejto maškarády investovali viac než dost.“ Vstal a prísne na mňa pozrel. „Ale tebe, Alexis, to vajíčko neodpustím. Oblial som ťa, aby si po celý rok bola zdravá a krásna, a za to chcem odmenu.“

„Dobre,“ povedala som. „Máš ju mať.“ Moje oči metali blesky a tie jeho... takisto. „Poď so mnou do zadnej izby.“ Nato som sa zvrtila na päte a vypochoďovala som z obývačky.

Srdce mi v hrudi búšilo ako guľomet, za svojou pravdou si však stojím. Nedovolím, aby Jorik moju starkú ožobračoval. Je vdova, z jedného dôchodku musí utiahnuť celý tento starý dom. Varí, pečie, stará sa o záhradu i o niekoľko sliepok. Keby mala každému kúpačovi, čo k nám dnes príde, dať peniaze, čo by jej potom na konci mesiaca zostalo?

To Jorikovi radšej zaplatím za oblievačku ja. Vyrabujem svoju pokladničku alebo pôjdem za trest rýľovať záhradu k jeho starkej. Urobím čokoľvek. Len nech už mám od neho navždy pokoj.

„Tak, čo to bude?“ ozvalo sa mi za chrbtom.

Bezmyšlienkovite som siahla do malého prúteného košíčka na tmavohnedom klavíri. V košíčku sa nachádzalo niekoľko vajíčok, ktoré som vlastnoručne vyrobila. Kedysi. Keď som bola malá a keď som v tom ešte videla zmysel.

Tie vajíčka boli fakt pekné. Roky im vôbec neubrali na kráse. A môj citový vzťah k nim bol tiež nesmierne silný.

S nevôľou som sa obrátila k Jorikovi. „Zober si jedno. To, ktoré sa ti najviac páči.“

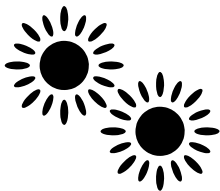
„Strieľaš si zo mňa?“ zatiahol.

Očividne mu moje vajíčka nevoňali. Radšej by mal vo vrecku prachy, kretén. Lenže to sa nestane. Nie, pokým som tu ja.

„Vyrobila som ich sama,“ zavrčala som. „Ber alebo nechaj tak.“

Chvíľu ma skúmavo pozoroval. Potom sklopil zrak a vybral si vajíčko, ktoré bolo celé omotané farebnými bavlnkami tak, že to pôsobilo ako dúha.

Sama by som si nevybrala lepšie. Ale to mu na nos nikdy neza-vesím.

3

O dva týždne sme museli ísť všetci povinne do kostola. Starká si mňa a otca usadila k sebe do Nestorovie lavice. Chrbát držala vystretý ako pravitko. Do vlasov si vtrela striebristoplavé tužidlo, pery namalovala naružovo a obliekla si slávnostný kostým. To všetko z jediného dôvodu.

Jej najlepšiu kamošku Zunu Chovanovú mali oficiálne vyhlásiť za kostolníčku. Bude aj Večera Pánova, na ktorej sme sa, samozrejme, museli zúčastniť aj my. Ťažko povedať, čo si o tom myslel otec. Fakt, že dnešnú nedeľu strávime v kostole, prijal bez reptania.

Otec si preplietol pod lavicou prsty a sklopil pohľad. Vôbec necítil potrebu sa so mnou rozprávať, ba ani ma čo i len trochu povzbudiť.

Povzdychla som si a presunula zrak inam. Kostol sa pomaly zaplňal. Mnohých ľudí z dediny som poznala z videnia, no ich mená mi totálne vyfučali z hlavy. Jedine Zuninu rodinu som poznala na sto percent.

Zuna mala dve deti a tri vnúčatá, pričom najstarší z nich bol práve Jorik.

Moja starká mala jedno dieťa a jednu vnučku – mňa. Sedela som so svojou rodinou naľavo od oltára, Zuna s tou svojou zase napravo. S Jorikom sme teda mali na seba cez stredovú uličku kostola dokonalý výhľad.

Jeho oči som na sebe cítila takmer neprestajne, odkedy som sem prišla, a vôbec mi to nerobilo dobre. Zmocnil sa ma akýsi nepokoj, ktorý som nemohla vyhnať zo svojho vnútra ani zo svojej mysle.

Myšlienky mi blúdili sem a tam, srdce mi bezdôvodne búšilo, potili sa mi dlane a hrdlo akoby mi niečo zvieralo, takže som sa nemohla vôbec uvoľnene nadýchnuť.

Svoj stav som pripisovala tomu, že tu, v tomto kostole, dnes spievam. Obyčajne odmietam všetky verejné vystúpenia, pokiaľ to nie sú verejné koncerty umeleckej školy, do ktorej už siedmy rok chodím.

Aby som uviedla veci na pravú mieru, nerada sa pretáčam. Hudba dala môjmu životu zmysel a klavír sa stal mojim najlepším kamošom, to však ešte neznamená, že to musia všetci vedieť. Nie. Ja najradšej hrám a spievam za zavretými dverami, v súkromí svojej izby v meste alebo v zadnej izbe u starkej na dedine, a celý svet mám na háku.

Myslím si, že najdôležitejšie je, aby som v prvom rade mala dobrý pocit zo svojho hrania ja, až potom tí ostatní.

Dnes má však Zuna veľkú slávnosť a starká ma uprosila, aby som jej niečo zaspievala. A tak som obetovala niekoľko voľných víkendov na nácvik istej nábožensky ladenej piesne. Jazdila som do dediny, hašterila sa s farárom, zlaďovala sa s organistkou. To všetko len preto, že Zuna bude nová kostolníčka.

Ach, jaj, na čo som sa to zase dala nahovoriť?

No už nemôžem cúvnuť.

Nie, nemôžem. Starká sa na mňa spolieha a farár tiež. Teta Zuna o ničom netuší. Má to byť prekvapenie. Len keby ten Jorik na mňa toľko nečumel... Mám vari nakrivo golier? Obliekla som si príliš obtiahnutú blúzku? Alebo sa mi rozmazala očná linka?

Onedlho začala bohoslužba. Mechanicky som vstávala z lavice a znova si do nej sadala, rovnako ako všetci veriaci. Mysľou som však bola úplne mimo.

Panebože. Nепреžijem to. Som strašná trémistka. Neznášam verejné vystúpenia. Mám z nich iba zbytočný stres. Prečo nemôže teta Zuna zaspievať nejaká dedinská slečna? Určite sa ich tu nájde nie-

koľko, ktorým by to nerobilo žiaden problém... Alebo jej mal prísť zaspievať celý spevokol.

To by možno ocenila viac ako moje hlúpe osamelé škriekanie.

Po čase ku mne podišiel farár. Usmial sa na mňa, strčil mi do ruky mikrofón a šiel si sadnúť nabok. Nechal ma pred oltárom stáť úplne samu. Vadilo mi to. A pohľad na všetky tie zvedavé ksichty, ktoré som z tohto miesta videla, mi tiež neprosplieval. Nie som typ na verejné vystúpenia. Viem to o sebe už dávno, no iba v tejto chvíli to na mňa v plnej miere doľahlo. Mala som chuť zvrtnúť sa na päte, šmariť mikrofón farárovi do lona a utiecť.

No potom zazneli úvodné tóny skladby, ktorú sme si spolu s organistkou nacvičili. Neostalo mi nič iné, len sa rýchlo spamätať. Zhlboka som sa nadýchla a spustila prvú slohu.

Cítila som na sebe všetky oči, nielen tie Jorikove. Snažila som sa však nevnímať to. Sústredila som sa len na hudbu. Na nič iné. Chcela som to už mať z krku.

Keď som dospievala, prekvapilo ma hrobové ticho. Niežeby som čakala ovácie, ale zatlieskať by mi mohli, nie? Aspoň za snahu...

Nikto netlieskal. Celá roztrasená som vrátila farárovi mikrofón a sadla si na svoje miesto. Sklonila som hlavu. Tvárila som sa, že som neviditeľná.

Bohoslužba pokračovala ďalej, akoby sa nič nebolo stalo. To len ja som si pripadala akosi čudne...

O pár minút som sa odvážila zdvihnúť pohľad. Hľadela som priamo na Jorika. On zasa na mňa. A povzbudivo sa usmieval. Jeho staršia sedela nad otvoreným spevníkom, no namiesto spevu si z očných kútikov vytierala neviditeľné slzy. Rýchlo som pozrela na svoju staršiu. Pohľad mi opätovala a tiež sa na mňa usmiala.

Spadol mi kameň zo srdca. Moje vystúpenie nebolo až také zlé...

„Nevedel som, že spievaš,“ prihovoral sa mi z ničoho nič Jorik, keď sme si na farárovu výzvu začali s rodinou a priateľmi podávať ruky na znak pokoja. Zvony hlučne oznamovali, že bohoslužba sa skončila a že sa môžeme rozísť do svojich domovov k nedelnému obedu.

Hurá.

Starká však vyštartovala za tetou Zunou. Neostalo mi nič iné, len sa otočiť k Jorikovi a niečo mu odvetiť.

„Nespievam.“

Nechápavo zažmurkal. „Akože nie?“

„Väčšinou iba hrám na klavíri. Spievať som začala z prinútenia. V hudobnej škole, do ktorej chodím, máme hodiny spevu povinné.“ Pokrčila som plecami. „Dobrovoľne by som si ten predmet určite ne zvolila.“

„Prečo nie? Spievaš fakt dobre.“

Skúmavo som sa mu zahľadela do očí. Zdalo sa mi, že to myslí vážne, a preto som opäť len pokrčila plecami.

„Aj moja starká si to myslí,“ pokračoval Jorik. „Veľmi milo si ju prekvapila.“

Potešene som sa začervenala. „Tak to ma teší, ehm. Som rada, že sa jej to páčilo.“

Jorik prikývol a zahľadela sa pred seba.

Urobila som to isté.

Vonku pred kostolom sme obaja ako na povel zastali. Začali sme pohľadmi prečesávať dav a hľadať svojich príbuzných. Jorik občas